

- Interim autem venena quædam, ut diximus pugnacendo, quædam erodendo, alia strangulando, nonnulla stupfaciendo, ac sanguinem congelando; plura animalia facultatem, & vitales spiritus devastando, & absumento.
- 16 Sed ea, quæ non occidunt, sed tantummodo novum aliquam corpori inferunt, plura sunt, ut supra dictum est; ac primo ea, quæ hominem inficiant, ut nonnullorum animalium cerebra, quæ ob eorum frigiditatem animales spiritus partim extinguitur, partim incrassant, ita ut intellectio minus apti dehinc efficiatur, alia infantiam parioni, ut Solanum Maniacum, & inter hec, ut dixi, pocula amatoaria, & philtre receptentur, nam etiam hac cum apertis venenis conficiuntur, ut ex Iureconfusis tradid Farin, in præl. crimin. rit. de homicid. quæst. 122. nn. 91. part. 2. tom. 2. alia abortum procurant, aut sterilitatem inducent; & haec quidem non necessario venenosa existunt; nam multa similia nullam omnino lesionem corporibus alijs inferunt, ita ut non habeat veritatem id, quod Farin. ubi proxime, & alii tradunt, nimil, Pocula abortionis, & sterilitatis cum venenis confici, si de venenis proprie dicitis id intelligant; nam plura, quæ in cibis immixtum, abortum procurant, & sterilitatem efficere possunt; tamen si ad eos effectus propinquantur, venena lato modo appellare possumus, non fatus enim, ac illi, qui venenum propriè sic dictum propinat, hi quoque puniendi venient. I. Cicero. §. sed si quis ss. de penit. l. Item si obferris. §. si quis per vim. ff. ad l. Aquilam, & hi quoque ut illi irregulares sunt. Nicol. Pluvius de Irregulari. num. 21.
- 18 Non abfimili etiam ea sunt, quæ coeundi impotentiam inducent, non ex parte viri tantum genitales partes ignavias reddento, sed etiam ex parte feminas; fulspicione hac tamen majorem habent, & veneficiis proximiiora sunt, ut que vir absque Dæmonis opera contingere posse videantur. Non sine venenositate tamen sunt, quæ contagium, vel morbum contagiosum inducent, ut lepram, phthisim, & hujusmodi, quemadmodum & ea, quæ aliquos membris debilitatem afficerunt; qui effectus etiam ex venenis proprie dicitis aliquando habent, cum homo ab illis pernicie evadit, ac denique ea, quæ peculiarem aliquem morbum inducent, non absque fulspicione venenositas & ipsa sunt, ut que Epilepsiam, Lunaticum morbum, ieteritiam, & alias noxias afficerunt, ut jam supra diximus.

De Qualitate, & Quantitate Veneni.

QVÆSTIO IV.

- 1 Ad rei condemnationem non sufficit propria confessio, sed confitare debet de qualitate, & quantitate veneni.
- 2 Adamantem vulgus pro veneno existimat.
- 3 Non tenet res confessio circa veneni qualitatem, nisi de ea per peritos confit.
- 4 Non tenet res confessio circa quantitatem veneni, nisi Periti de ea deponant.
- 5 Venena quædam occidunt à qualitate occultâ, quædam à qualitate manifesta.
- 6 Venena ab occultâ à qualitate certius occidunt.
- 7 Venena omnia horribilia sunt, & à natura alienissima.
- 8 Conjectura de sumpta ex natura veneni est maxima.
- 9 Venena quædam nullam habent occultam proprietatem.

S V M M A R I V M .

P Rudenter quidem Iureconfusii hoc punctum in consideratione habuerunt: nam in veneficii delicto non fatis illis est, ut reus confiteatur dedisse aliqui venenum, sed volunt ad hoc, ut ille condemnari possit, & ut dicatur quis ex veneno perire, confitare ex peritorum attestatione, tale venenum in tanta quantitate sumptum, aptum fuisse ad inferendam mortem, alia reum etiam confessum condemnari posse nolunt. Bofus in præl. crimin. rit. de del. num. 8. & hoc optima quidem cum ratione, nam casus dari potest, in quo quis naturæ venenorū ignorans, præberuit aliqui aliquid in potibus, vel cibis, quod venenum esse putabat, cum tamen aut omnino venenum non esset, aut esset quidem venenosum, non tamen quod mortem inferre posset, ut exempli gratia, Adamantis scobes, quam vulgus ho-

fir.

sit Garzia ab Hort. in Histor. Aromat. lib. 1. cap. 4x. fine dolore expiravit, referente Plin. Natur. Histor. lib. 19. cap. 6.

Quantitas ergo in venenis non adeo considerabitur, si ergo hac ab aliquo assumatur, & interim intereat, proculdubio, quod ex ea adamantis scobes, quam venenosam putabat, non intereat: non tenet ergo ex hac causa rei confessio circa veneni qualitatibus. Neque alter dicendum est de quantitate; nam si exempli gratia quis propinasset inimico suo decem opii grana, credens hanc opii quantitatem sufficientem esse ad illum intermidum, interimque cau ille intereat, hic proculdubio crederet ex eo veneno hostem suum periisse, & à curia reprehensus delictum non suum confiteretur, & in poenam mortis damnaretur, maximo cum justitia detrimento, cum vere odio, aut decem opii grana inferisci non possint, quod pro exemplo dico. Itaque haec discussamus necesse est, pro quibus revocanda in mente sunt, quæ in hoc eodem titulo in principio dicebamus, esse nimurum venenorum, quædam, quæ à qualitate interficiunt, alia, quæ à qualitate manifesta operantur, porro certissime, aut, ut melius loquar, majori cum certitudine interimere diximus ea, quæ ab occultâ proprietate, & qualitate noxia sunt, quæ manifesta agunt qualitatibus; & rationem addidimus huic, quæ sequitur non absimilem; priora enim sola occultâ qualitate officiunt, (licet aliquando insimil manifestam conjunctam habent) quæ quidem in quantumvis minima quantitate reperitur, neque habet in corpore quicquam sibi contrarium, quod illam obtundat, aut evincere possit; posteriora non nisi quantitate nobis contraria habent quod illis adferunt, ac ea edomare possit, qualitates scilicet contraria: præterquamquod, cum nonnulli in magna quantitate assumpta haec noceant, illa vero etiam in minima, facilis est hominem decipere, aut illam ex decipi in quodam modice, quam in magna quantitatibus veneno; præferunt cum omnia horribilia sunt, & à Naturâ alienissima.

His sic se habentibus, quid ex hoc discursu Iureconfusii elicere possint, manifestum est, quippe cum ubi venenum ex Medicorum sententia tale fuerit, ut ab occultâ qualitate operari potuerit, maximam habebunt conjecturam, immo evidenter presumptionem, quod ex eo mors potuerit dependere; & quamquam, ut quæst. 2. dixi, plerique Medicorum in venenis hoc requirant, ut omnia præter manifestas qualitates, habent etiam qualitatem occultam, & non ex priori tantum capite, sed ex utroque nocere possint, tamen concedamus illis nos quicquid volunt, dummodo illi nobis non denegent, quedam esse, quæ ab ipsi fortasse venena non appellantur, quæ tamen interficiunt, & hoc ex nonnulli manifestis qualitatibus efficer posse. Nam quis dixerit, lactucæ succum esse venenum, & habere qualitatem occultam nobis contraria ex eo, quod si in quantitate multa assumpta sit non aliter quam Cicutæ, aut opium interficiat, teneat hoc Gal. 3. de simpl. med. cap. 18. si alia ex parte lactucæ comedita sanguinem non omnino vituperabile generat, & succum habet omnibus herbis laudabiliorum, ut idem Galen. 2. de Alim. facult. cap. 40. Clas. 2. docet, & repetit Oribal. Collet. lib. 2. cap. 1. Simeon Sethi de Alim. litt. M. cap. 2. & alijs sic etiam porrumpit, quis dixit venenum esse, & contrarietatem habere occultam, cum in cibis in quotidiano usu sit, & in medicamentis admittatur; tamen porri succo trium denariorum pondo hausto, Mela ordinis equestris vir-

major dubitatio esse potest in his, quæ occidunt quidem, non habent autem Naturæ contrarietatem, sed sola quantitate vita insidiantur, ut de frigidis venenis in genere dicebat Gal. 3. de simpl. med. cap. 17. in his enim non modò notabilis requiritur quantitas, sed certa, à qua si deficiat non sunt apta mortem accferent; & idcirco ponamus aliquem propinasse aliqui serpulum dimidium Croci, vel dragmarum Hyoscyami, vel unam, aut alteram Solarium, aut unciam Cicutæ, vel duas succi Lactucæ, proculdubio etiam si assument interieret, non posset dici ex eorum venenorum culpa interisse, quia haec in hac quantitate sumpta interimere non possunt, quod exempli

ij.

F

3

exempli gratia dico: quānam igitur quantitas in his requiratur, cum certo limite designari non possit, ut omnes Medicī fatentur. *Nicol. ubi supra*, & alii. 18 remaneat, ut Iudicis arbitrio sit definitum, adhibito prudentium Medicorum iudicio; nam arbitriū trium Iudicis intrā in rebus minime à luce definitis, vel quā definiri non possunt, ut ex Iureconsultis habeo. *Menob. de Arbitr. lib. 1. quest. 11. num. 2.*

20 In definienda autem hac quantitate Medicus plura ante oculos habere debet, nimirum temperamentū affumentis, attemtū, virium robur, corporis dispositionem, medicamentis ipsius qualitatē, & alia: non enim dubium est, calida venena citius in- 21 terimē hominem dotatum temperamento frigido, quādotum temperamento calido; contrā frigida certius ac citius occidere hominem temperamenti calidi, quam frigidū: quamquam circa hac Medicī multum inter se dissident, ad nos tamen hēc non pertinent, sed qui hujus quātions rationes, & argumenta pro utraque sententia vide cutipit, antēores de venenis aedat in principio: codem quoque pacto una etatis, ut pueritia, & juventus, citius, & evidenter, & à minori quantitate, quam confitens, aut seneccūs editor: unde vides apud *Tacitum Annal. lib. 14.* Senecam assūptā cūcta nihil lēsum fuisse; quod ob etatis conditionem evenisse crediderim, & apud *Appian. Alex. Orodem* ab Aconito nihil lēsum, licet Socrates eodem medicamento Senecā assūptū interierit; tamē puto alter fuisse præparatum Socratis venenum, quam Seneca, quod illud reis à Iustitiā administraret.

Venenum vero cum non modo vulgus hominum, sed etiam Medicī nonnulli classifici existimarent, quadam naturam habere venenofam, que tamē debinc experientia innoxia esse docuit, idcirco admonitionē hoc in loco mīhi videtur Iureconsulti, ne in iudicando errant, aliorum iudicium sequenti. Inter cetera autem, que pro venenis habentur, 22 non sunt, Adamas est, cuius documenta, & curam afferunt etiam nonnulli, ut *Ardoin. lib. 2. de venen. cap. 23.* immō illum esse venenum tentant plerique alii, ut *Averr. Collig. lib. 5. cap. 43.* qui bal- sum valere dicebat contra adamantem bibitum. Et *Iann. Cornar. ad Miser. de mat. med. lib. 4. cap. 1.* de adamante in illis verbis:

Arta venena fugat,
dicebat, adamantem, quamquam venenum est, ut nonnullis placuit, refistere tamen veneno, unde elicit ille venenum interdum alio veneno vinci. Sed horum autoritatis minus credendum, ubi experientia nos doctos facit, ex qua quidem constat nullum documentum excitari ab adamante quocunque modo assūptū plures adducunt historias, & exempla *Card. Contr. Med. lib. 2. contrad. non. trah. 5.* & *Garzias ab Horio lib. 1. de Aromat. hist. cap. 47.* Immo *Plin. Nat. Histor. lib. 37. cap. 4. Miser. ubi supra*. & *Albert. Mag. lib. 2. de Ministr. trah. 2. cap. proprio de lap. nom. & vir. & novissime Schenck. Observ. lib. 7. tit. de Idiosyncras. affirmant, adamantem venena irrita facere; non tamen verum est, quod obiter dictum sit, ut idem Garz. ibidem cap. 56. & *Cardan. lib. 7. de fabili. testatur*, quod impedit magnetem, ne ferrum attrahat; id enim volebant *Plin. & Alb. locis supra citatis & ex horum auctori- 24 tate Galeot. Mart. de doctr. promisc. cap. 12.* Adamas ergo venenum non est, qui autem illum venenum esse credunt, decepti fortasse sunt, ex nominum vi-*

citate: non enim Adamas, sed Argyrodamas effictus adamanti attributos producit, seu Amyntas lapis, quem alumē plumē, aut florem petra vocant, quod testatur *Cesalpin. Art. Med. lib. 3. cap. 32.* Fuerunt etiam, qui Magnetem venenum esse voluerunt, ut testis est *Ardoin. ubi supra cap. 12.* qui & hujus opinonis efficiuntur, & ante illum *Concil. in libell. de venen. cap. 4.* *Guainer. de venen. cap. 9.* rubr. de *Magnete*, & alii, sed idem *Garzias ibidem cap. 57.* non esse deleterie facultatis, vel venenofae tradit, immo pauca quantitate assūptū adoleſcentiam conservare. Priorēs tamen non admittunt simpliciter, quod venenum sit, aut deleterie facultatis, sed quod hominem melancholicum ac Lunaticum efficiat, quod tamen neque admittit Garzias; si modo vera est eorum perſuasio, quijut ventumē conservare credunt, neque ego pofremus hoc de magnete verum esse crediderim.

Præterea plerique Medicorum, ut *Raf. 8. ad Alman. cap. 12. Concl. lib. de Venen. cap. 44. Ardoin. lib. 3. de ven. cap. 5.* & præ ceteris *Matthiol. in lib. 4. Diſcor. capit. 73.* quem refert Schenck, una cum Cratoni auctoritate, putarunt vomicā nūcum ve- 27 nēnum esse, cum tamē *Georgius Melchior apud endem Selench. lib. 7. tit. de venen. ex plantis*, voluerit, eas nuces quamquam canibus venenum existunt, homini effe innoxia, quod experientia confirmat. Ego profecto casu fecuto, quod quis assūpta vomica nūce periret, aliam mortis cauſam non inquirere, flautibus præstertim ceteris conjecturis, & præsumptionibus. Fortassis, vel non eadem sunt vomicas nuces Melchiori cum nūcibus vomicis seplastriorum, vel alterius naturæ, licet ille, suas quoque canes interficeret, ut nostras faciunt, affleveret.

Vitrum porto *Card. libro 1. de Venen. capit. 4. no. 28* luit esse venenum, etiam assūptū occidere concedat, & refert ille *historiam lib. 2. Contrad. Medic. trah. 5. contr. 9.* quarundam Monialium, quæ ex vitro assūptū male habuerunt, immō carūna aut altera perierunt. & *Cesalpin. lib. 3. cap. 32.* Vitrum maxime nocere doceat, eo quod in certa exsulceret, unde etiam mortem cit. Optimē tamen communīt ac præparatum Medici ad calcum frangendum innoxia propinat. quomodo cuncte sit, ex vitro moris potest, unde ad rem nostram 29 pro veneno habentum, etiam non sit.

Arta venena fugat,
dicebat, adamantem, quamquam venenum est, ut nonnullis placuit, refistere tamen veneno, unde elicit ille venenum interdum alio veneno vinci. Sed horum autoritatis minus credendum, ubi experientia nos doctos facit, ex qua quidem constat nullum documentum excitari ab adamante quocunque modo assūptū plures adducunt historias, & exempla *Card. Contr. Med. lib. 2. contrad. non. trah. 5.* & *Garzias ab Horio lib. 1. de Aromat. hist. cap. 47.* Immo *Plin. Nat. Histor. lib. 37. cap. 4. Miser. ubi supra*. & *Albert. Mag. lib. 2. de Ministr. trah. 2. cap. proprio de lap. nom. & vir. & novissime Schenck. Observ. lib. 7. tit. de Idiosyncras. affirmant, adamantem venena irrita facere; non tamen verum est, quod obiter dictum sit, ut idem Garz. ibidem cap. 56. & *Cardan. lib. 7. de fabili. testatur*, quod impedit magnetem, ne ferrum attrahat; id enim volebant *Plin. & Alb. locis supra citatis & ex horum auctori- 24 tate Galeot. Mart. de doctr. promisc. cap. 12.* Adamas ergo venenum non est, qui autem illum venenum esse credunt, decepti fortasse sunt, ex nominum vi-*

crasis, & Aliabb. 4. præt. cap. penult. volunt Hydrargyrum innoxium esse, & minime deleterie facultaſis; exempla adducunt quamplurima eorum, qui illud absque noxa biberunt, non ad notabilem ſolum quantitatem, sed etiam ad integras libras; immo ſunt ex Medicis non posterioris notæ aliqui, ut *Parens lib. 20. cap. 38.* qui ad libras tres assūptū memorant in delperato lleo, seu volvulo morbo, quem ob ſui atrocitatem, *Miferere mei vocant;* & in colico dolore ad uncias tres potum mirabiliter conduceſt ex Mariani Sambarolitanī tellimino. Laudat & ejus uſum *Bacchus lib. 6. de Therm. cap. 10.* & per os dat, & extra admoti, fed multo minorem quantitatem preſcribit.

Eius rei veritas ea est (& ita effe refantur inter recentiores nonnulli, ut *Cesalpin. Art. Medic. 33 lib. 3. cap. 26.*) Argentum vivum noxiūm effe, & venenofam, & ſua venenofitatem occidere poſſe, quod etiam ex eorum auctoritate conſtat, qui negant illud deleterium effe; ſiquidem farentur, quod ejus ſumus maxime noxiūm fit, & paralyſam. & alios morbos excitet; quin & aurī impositum dolorem vehementem, Spalmitum, Epileptiam, & Apoplexiam concitat, ut idem Avicenna teſtatur, & *Berr. libro ſecondo ſue Med. trahatu terio, capite ſecondo.* Sæpiſſim⁹ per accidētia, que etiam de foris in- undam ad morbum Gallicum affect, ipſi eaſſent, qui ſunt experti, unde jure minus acceptus ejus uſus est *Fernelio de Abd. ver. cap. lib. 2. cap. 14.* Quin- remo ſic nonnulli, cum ſuulentis ex Mercurio conſtituti uſi effent, ex improviso pene ē medio ſublatos.

Verum quidem est interdum per os assūptū fuſſe, ac eufortunio quodam ſuo pondere ſibi viam per intellīta paſſa, unde ex corpore egressum nihil danni interim attulisse, at ut plurimum retinetur, & omni procul dubio ea omnia accidentia parit, quæ Autorex ex ejus assūptione fieri dicunt, quod nobis ſat ad hoc fit, ut illud pro veneno acceptemus, nam ſi cum Avicenna perſtas in ea opinione, quod deleterium non fit, ego nil moror. Scio ex eo a Chemicis pillulas parari ad morbum Gallicum, quibus maximō cum progreſſu utuntur, quarum pillularum, quod ſciam, primus inventor fuit diligenterius *Io. Bapt. Melſius, Scipionis Card. Burghelli Chemicus.* Scio etiam, Medicos aliquos eo uti in pteris ad encandos vermes, & præ ceteris Mercuriale. Sed hæc non ob id ejus venenofitatem tollunt; nam & alia venena arte preparata, & rectificata innoxia redduntur, ut nōtiffimum cuīque effet.

Ceterum illud notare debent Iudices, cum delinqüentes examinant, quod diximus de Hydrargyro, aurī imposito, quippe cum & in eo cauſi poſſet homo vitam amittere ex pravis ſymptomatis ab eo excitatis.

34 Porro *Nicol. ubi alias cap. 4. Problem. 9. querit.* An planta ex ſua natura non venenofa, arte, & ſuā venenofa fieri poſſunt, & affirmative adhæret opinioni, cui experientia ſuffragatur. admittunt etiam *Grauerius in trahatu de Venen. cap. 4. ex Semoni Lanensis, & Arnaldi Villanova, & Cardinali Ponzetti. lib. 1. de Venen. cap. 5.* qui vimū ex vite produci poſſe venenofū, tradi; immo & modum annuit, quem ſilento tegere ſatiū effet; ſic etiam de reliquis evenire poſſe credit. quibus ſic ſe habentibus, ſi ed impietatis hominis ingenio per-veniat, ut tollere hominem ē medio veneficio flu-

ij. F 4

deat, & hac arte utatur, ſi ad Iustitiā manus per-veniat, & ratione ſupradicta hominem venenofe conſiteat, ſicut ex his, quæ diximus, Iudices, poſſe dari tale venenum, præ ceteris tamen deteſtabile. Ad rem autem Guainer. non ſolum venenofos reddi poſſe in ipsa planta fructus aliquos trādit, ſed ſe videlicet narrat quoddam medicina compendium docens uvas, & alios fructus reddeſſe ſoluti- 35 voſ, quod quidem pro delicatis ac nobilibus viris mirum in modum effet expetendum; facilis autem eft modus, quem apud alios require, præcipue au- tem ſi libet, vide etiam de his *Langium lib. 2. epilo- 36 g. 14. & trahatum pulcherrimum Ann. Mizaldis com- parandum fructuum alium ſolventium, &c.*

Postremo querunt Medicī, an quæ venenofis qui- 35 buſſula cibis animalia nutriuntur, ut ſturni, & co- turnices, que Cicutam comedunt, comeſta homi- ni ſint venena, & ulterius an animalia venenofa ſa- gitis conſofia innoxie comedī ac tuto poſſant. Fa- 36 ciant autem hec maxime pro Iureconsultis; nam & caſus dari potest, in quo quis data opera cibos ex hujiſmodi animalium carnibus paratos aliqui appo- nerent, ut illum venenaret; quo cauſa qui dubitaret, morte ſecuta, ſi modo ex hiſ ſequi poſſet, tam effe puniendum hunc, qui tali ratione hominem vene- naret, quām qui quavis alia illum ē medio tolleret? Itaque ſententias Medicorum in his duobus articulis inficiamus.

Galenus in libro de Theriaca ad Pifon. capite decimo, claf. 5. quamquam non ex propria tentativa loqui- 37 tur, de hac posteriori parte dicebat, quod tales animalium carnes innoxie comeduntur. & *Guaine- rius capite primo in trahatu de Venen. ſpon. ad ter- tium dubium;* non ſolum innoxie comedī hujiſmodi carnes animalium, que ſagittis toxicō illitis in- terempta fuſſent, narrat, ſed carneſ etiam circa vulnus ſapidiorē effe tradit, quam ceterarum partium carnes. *Plinius tamen Histor. natural. lib. 2. cap. 5.* circumcidit vulnus ait, & carnes animalis hoc pacto occisi teneriores reddi, quod veriſimi- litus ē, & hoc ipſum ante Pliniorum tradidit *Arti- flos. libell. de Admir. audit. pari. 84.*

Contraſum placet alii, de qua re plura vide 38 apud *Lang. Epif. lib. 1. Epif. 69.* Ego vix adducor, ut credam, nihil documenti afferre poſſe animalium carnes innoxie comeduntur. & *Guaine- rius capite primo in trahatu de Venen. ſpon. ad ter- tium dubium;* non ſolum innoxie comedī hujiſmodi carnes animalium, que ſagittis toxicō illitis in- terempta fuſſent, narrat, ſed carneſ etiam circa vulnus ſapidiorē effe tradit, quam ceterarum partium carnes. *Plinius tamen Histor. natural. lib. 2. cap. 5.* circumcidit vulnus ait, & carnes animalis hoc pacto occisi teneriores reddi, quod veriſimi- litus ē, & hoc ipſum ante Pliniorum tradidit *Arti- flos. libell. de Admir. audit. pari. 84.*

Ceterum placet alii, de qua re plura vide 39 apud *Lang. Epif. lib. 1. Epif. 69.* Ego vix adducor, ut credam, nihil documenti afferre poſſe animalium carnes innoxie comeduntur. & *Guaine- rius capite primo in trahatu de Venen. ſpon. ad ter- tium dubium;* non ſolum innoxie comedī hujiſmodi carnes animalium, que ſagittis toxicō illitis in- terempta fuſſent, narrat, ſed carneſ etiam circa vulnus ſapidiorē effe tradit, quam ceterarum partium carnes. *Plinius tamen Histor. natural. lib. 2. cap. 5.* circumcidit vulnus ait, & carnes animalis hoc pacto occisi teneriores reddi, quod veriſimi- litus ē, & hoc ipſum ante Pliniorum tradidit *Arti- flos. libell. de Admir. audit. pari. 84.*

repetit Vallef. in predictis. Hipp. sententiam. In Dordide enim, Beotia, & Thessalia, atque Athenis multos convulsiones corruptos esse tradit, eis coturnicu[m], que veneno vescabantur. Contrariatur etiam huic sententiae id, quod idem Vallef. ubi supra firmitat, nimirum capram lac generare venenolum, si venenosam comedat; tandem contrariatur Matthiol. in pref. ad 6. lib. Diolc. de mar. Med. Paracelsus lib. 20. cap. 4. Steph. Roder. Cstr. in M[ed]ib[er]o. Microc. lib. 2. cap. 12. Bruyer. de re cib. lib. 1. cap. 21. qui etiam de Apris, in Pamphilia natis & educatis mentionem habet, qui venenosam sunt in cibis, quod venenosam herbis nutritantur. Narrat item Amatus cent. 2. curat. 45. Lufitanos in Egypto & in Iudea dysenteria saepius tegunt, imo & ipsos incolas, ex ea quia homines illi caribus vescuntur animalium, quibus cassia fistularis purgatoria pro pastu & cibo erat, neque defunt illis sive rationes, & experientia, de quibus vide luculent utroque priores, si placet. Neutri autem fortasse veritati repugnant, si tanto modo eorum opiniones accipias, quem manifestavit Nicol. loco saepius citato cap. 4. prob. 4. nam primo hujusmodi 41 animalia venenosam comedentia non debent ex cibis illis venenosis lesionem ullam percipere: nam siquidem tales cibi ipsi quoque animalibus sint venenosam, eorum quoque carnes erunt venenosae, & idcirco miror opinionem Guainerii, qui gallinam venenosam reddi tradit, si venenosum frumento nutritur, cum tamen ipsa ex eo venenosum frumento non moriatur, quod an successu possibile sit, ipse videat; illud patet habere veritatem, quod supra repetit. Gallinas venenosas animalia, & cibos alios venenosos comedentes innoxie a nobis in cibis sumi.

42 Secundo, etiam venenosam videtur hujusmodi animalia, que illis venenosam non sunt, non debent tamen antequam cibos illos concoxerint comedendi. Ergo ha[ec] duas conditions concurrant, quod haec animalia a venenosam cibis non ledantur, & quod offerantur ab eorum concoctione, poterunt abique noxa comedendi, alias vero non ita. Ex quibus lures consuli colligant quidam possibile eventu sit in delinq[ue]ntibus: nam ego modum non doceo, quomodo nimirum possit alicui offerri animal non venenosum, quod illi pro veneno sit, ita ut ex eo intereat.

S V M M A R I V M.

- 1 Venenum propriè dictum non generatur in nostro corpore, sed res veneno similes. Contrarium numero sequenti.
- 2 Venena externa a Natura intima videntur.
- 3 In nostro corpore generantur venena propriè dicta.
- 4 Ex humoribus corruptis in nostro corpore etiam hydrophobia digni potest.
- 5 Venenum in nobis genitum, non solum acquirit veneni naturam, sed fit contagiosum.
- 6 Possibile est in nobis generari etiam animalia venenosam.
- 7 Homo potest totus venenosus reddi, ita ut alii pro veneno sit.
- 8 Venenum in nobis generari potest etiam absque insigni putredine.
- 9 Venenum in nobis generari potest etiam absque insigne putredine.
- 10 Venenositas simpliciter non dependet à corruptione.
- 11 Venenositas non introducitur absque prævia putredine.

cato,

An Venenum sic proprie dictum possit in humano corpore generari.

Q U E S T I O V .

Q[uaestio] h[oc] maximè iureconsultis in confidatione habenda, ex hoc enim capite, quod nimirum venenum in corpore humano generari possit, saepius ii, qui ex veneno propinato pereunt, ex ingenio perisse dicuntur, ita ut fontes à tam seruo delicto patrato non sine iustitia detimento absolvantur. Discutendum ergo a nobis est, an possibiliter sit venenum ex se generari in nostro corpore, quod exteriorum venenorum effectus gignat, quodque in causa esse possit, ut ex propinato veneno obeuntur ab illis, qui ex ingenio interirent, distingui non possint, quo discursu absoluto, aptiori definitio loco signa distinctiva afferat inter unum, & aliud venenum.

In hoc autem puncto dissentunt Medici inter se, 1 credentibus alius venenum proprie dictum non generari, sed rem veneno similem, & idcirco impropter talia dici venena volunt, alii vero affirmantibus non modo veneno similes humores aliquando effici, sed etiam ipsos totos venenum esse. Prioris 2 sententia plures esse videntur, cum ea re loquentes non absolute venenum generari dicant in nostro corpore, sed ita corrupti humores, ut veneno similes efficiantur, ac venenosam naturam emulnentur; sic loquitur Gal. 5. de loc. aff. cap. 7. Quia vero, inquit, Medici investigant solent, an aliquam veneni propriè extant signa, ex quod saepenimo videant circa lethala veneni potione humores similes, ut epoto veneno corrupti, non nimirum est, si aliquando mutantur humores. Non alter quoque loqui videtur Averr. 3. Collig. cap. 29. cuius verba a sunt. Et ego dico, quod non est impossibile, ut generetur in malis corporibus & eorum substantia, unus humor similis veneno, cui sententiae consentiantur alii. Nicol. Flor. fism. 4. fism. 4. cap. 4. problem. 3. absolute autem id, quod in nostro corpore generatur non esse venenum, neque posse generari venenum propriè dictum, tuerunt præcipue Mercurial. lib. 1. de venen. cap. 14. Grevin, ibid. lib. 1. cap. 1. Rudius de morb. occisi. & venenof. lib. 2. cap. 1. Cæsalp. lib. 3. Art. Med. cap. 47. Hi, inquam, licet concedant humores ita corrupti, ut veneno similes efficiantur, improprie tamen vocari venena tradunt: sed cur hoc, ut magis illa, quam haec propriocandica venena sunt, non docent; nunquid fortasse, quia haec non ex Natura præscripto sunt? nam catena venena ab extra videntur à Natura esse intenta, & causam adducit Plin. lib. 2. cap. 63. licet fortasse non veram; haec autem ex accidenti proculdubio talia sunt; at cur venenam vocant causis rabidi, aliorumque rabilorum animalium venenum? nam & hoc ex accidenti sit; & cur in ceteris animalibus venenam exctiosissimum generari potest?

Verior sententia, ac plerique accepta est, in corpore nostro generari posse tales humores, qui venena proprie sunt, & venenosam profus naturam adepti; quod primo probatur experientia; nam vel 4 ipsi Iudicibus contrarie sententiae auctoribus, Homo etiam absque contagio per mortuum commun-

Questio VI. De Venenis, & Veneficiis, & aliis ad experimentis.

cato, ex se, nullaque extrinseca precedentia caussa, 5 rabiem, & hydrophobiam incurrit. Cœl. Aurel. lib. 3. Aucto. cap. 9. Gariopon. lib. 3. cap. 7. Paracelsus lib. 10. cap. 13. Sal. de aff. partic. cap. 19. immo & ipse Galen. comment. 2. in primum Prober. text. 17. Venenum, inquit, generari potest in nostro corpore, qualis est humor canum rabiens, at hunc qui negabit esse venenum, ac venenum quidem existatissimum, & proprie sic dictum?

Secundo, id ipsum ab effectibus comprobari potest; nam si quod cordi inimicus est, & humanæ naturæ corruptivum, si quod vinci, assimilarique non potest, vincere autem, ac corruptere corpus aptum est, si quod nocere vehementer solet, si quod alimento oppositum est, si quod occulta agendi ratione vehementer nocet, venenum proprie dici debet, jam talem humorem in corpore generari interdum manifestum est, cui haec omnia attributa veneni convenient. cum enim humor ad summam putredinem perveniens extraneam omnino naturam induet, & cordi quidem inimicus fiet, & humanæ naturæ corruptivus, & occultam acquirat proprietatem, qua vita infidabilis. Vides enim in venenosis morbis illico, & a primo morbi insulfo syncopim, cordis tremorem, virulentorum vomitum, nauseam perpetuam, irrationabilem maciem, & alia hujusmodi accidentia pollulare, que contrarieitatē insignem peccantis humoris denuntiant. Vides dicto citius prostratam Naturam, ac devictam, ex eo, quod venenosus humor occula sua agenti ratione spiritus depopulatur, dissipat. Vides corpus non nutriti, & a primis diebus in horas, ne in momenta dicam emaciari, faciemque qualem in his morbis Hipp. describit, evadere, non nisi quia sanguis iam nutritioni aptus non est, ob id, quod a veneno qualitate peccantis humoris inficiatur, ita ut neque immaturi, neque vinci possit ad hoc, ut in corporis alimentum faciat; vides denique brevi hominem è vita tolli, & vestigia quamplurima venenositatis in extincio cadavere apparetur; cur ergo talis humor veneni non meretur, cum effectus omnes, quos venenum producit, aptus & ipse sit producere, & forte etiam evidenter, & maiores? nam non modo humores, qui in nostro 6 corpore corrupti veneni naturam acquirunt, hoc habent, ut hominem intermitant, sed etiam, ut contagiosi sunt. Sal. de feb. p[er]fil. cap. 4. quod de extrinsecis venenis non accidit, ut docet Fern. lib. 2. de abdit. Rer. cauf. cap. 11. consentium autem, & acceptam hanc opinionem Ardoine. lib. 1. de Ven. cap. 4. Cardan. de Ven. lib. 1. cap. 6. Vallef. in 3. Epidem. f[ac]t. 3. Egr. 4. text. 16. Valeriol. loc. commun. lib. 3. cap. 18. Saxonia de Phænigmis lib. 2. cap. 20. Codronch. in meth. testif. cap. 6. & alii multi. Quinimo non modo possibile est verum venenum in nostro corpore generari, quod naturam venenorum vires, & effectus omnino imitetur, sed fieri etiam potest, ut generetur animal venenosum obtinens veneni naturam. verba sunt Ardoine, ubi supra ex auctoritate Melus, & quod omnem admirationem exuperat, si modo veritatem haberet, illud est, quod tradidit Nicol. Flor. ubi 8 supra cap. 4. problem. 1. nimirum hominem posse totum venenulum reddi, ita ut alii hominibus venenum sit. Neque solum ubi humores ad summam, & consummatam putredinem deveniunt, possunt interdum venenosam induere naturam, sed id etiam 9 absque insigni putredine, evenire interdum posse,

docet Here, Saxonia ubi proxime, quod quidem à veritate alienum non est, neque enim simpliciter venenositas à corruptione dependet, vel à putredine; & licet negari non possit, venenositatem non intrudere absque prævia putredine, tamen manifestum est in pestilentis febre, interdum etiam putredinem minimam esse, nec de se magnam significacionem ob id præbere; nam si insignis esset, procul omnium dubio manifestius se proderet; in his tamen febris humores venenosos praesentes esse, neminem inficiari credo. Sed omittamus jam de his disceptare, que potiori Medicorum parti sunt acceptissima; quodcumque & eam ipsam opinionem habuerunt Legumperiti Boff. in pract. crimin. tit. de del. num. 5. Caball. de omni genere homicid. num. 621.

S V M M A R I V M.

- 1 Verum venenum in nostro corpore generatur.
- 2 Maxime operosum est distinguere inter mortuum ex veneno interno, & mortuum ex externo.
- 3 Nullo modo potest cognosci secundum aliquos mortus ab interno, & mortus ab externo veneno. Contrarium num. seq.
- 4 Venenū assumptum est solum ex Cardano.
- 5 Quedam causarū non possunt à veneno ingenito.
- 6 Multa conditiones distinguere possunt unum venenum ab alio.
- 7 Facile est perito Medicus distinguere venenum ingenuum ab administrato.
- 8 Venena omnia habent peculiaria signa. Contrarium numero seq. declaratur ibid.
- 11 Omnia accidentia venenū ab utroque generari possunt. declaratur ut num. 14.
- 12 Morbi, qui ab interno venenū ut plurimum originantur.
- 13 Ab ingenito veneno, cur tam varia symptomata.
- 15 Accidentia venenū aliqua magis familiaria sunt, quam alteri veneno.
- 16 Conditiones aliquæ habent locum magis in uno, quam in alio veneno.
- 17 Ex solidis signis nulla certitudine habetur assumpti venenū.
- 18 Ex signis cum nonnullis conditionibus junctis, certitudine habetur venenū assump[ti].
- 19 Venenū in nostro corpore generata, calida, & secca sunt.
- 20 Pestis febri ut plurimum est conjuncta.
- 21 Cognoscere potest, aliquem sive veneno extinxisse, absque eo, quod cognoscatur venenū species.
- 22 Venenū interni certa cognoscere potest.

An dentur certa signa assumpti venenū.

Q U E S T I O V . I .

E superioribus manifestissime apparuit, posse in humano corpore non modo rem veneno similem generari, sed quæ tota venenū sit, unde sequitur quod tam ex veneno intus genito, quam ex veneno de foris administrato eadem omnino symptomata apparetur possint, ex quo inexplicabilis, ac maximè difficultatis plena dubitatio insurget, an scilicet discerni possit per aliqua signa certa & infallibilia inter eum, qui à veneno ingenito, & eum, qui ab administrato sublatus est, communiter autem

Docto-

⁷⁰ Doctores, tam Legumperiti, quam Medici converniunt in hoc, quod sit maxime operosum, ac diffinitate plenum, ita Bosius à Codronchio allatus in præc. crim. tit. de del. mm. 5. Caball. de omni gen. homicid. num. 621. Guazzini. in tract. ad def. reor. def. 4. cap. 5. num. 5. lib. 1. & ex recentioribus Medicis Calalp. practic. lib. 3. cap. 7. & lib. ed. cap. 47. Codronchi. in meth. refut. cap. 6. Sylvatic. de his qui morib. finit. cap. pensus. Vinc. Alfariorum à Cruce de Que. per Epis. Cent. 3. cap. 17. quem vide: habet enim multa ad hanc pertinens, scitum necessarium, & ab ipso doctissime pertractata.

Firmam hæc nonnullæ experientia, inter quas sufficiat ea, quam apud Tacitum habemus, cuius primum me admonuit crudissimum vir, ac Medicus insignis Fortunius Natius. Tacitus enim lib. 3.

Annal. in princ. de venefica illa Martina verba faciens hæc habet: Nam vulgatum erat missam, ut dixi, à Gn. Sentio famosam venefici Martinam, subito morte Brunditi extinctam, venenumque nodo crinium ejus occulatum, nec illa in corpore signa sumptu exitii reperta, quod & de aliis eveniis aliae historie memorant, quas modo recensere minime oportunit.

Obstant tamen Galeni verba in lib. de succ. bon. & vicio cap. 1. oper. claff. 2. quibus reprehendere videtur cuiusdam scitæ Medicos, qui putabant, non posse facile cognosciri, immo nullo modo eos, qui ex lethali medicamentis assumptione ab iis, qui ex morbo corporis affectu periclitantur, ex cuius verbis elicere possumus, si Galeno creditimus, quod, si peritus Medicus existat, qualis ipse erat Galenus, hoc non modo cogniti difficultate non sit, sed omnino facile.

Cardanus præterea lib. 2. de venen. cap. 2. non tantum signa quedam probabili assumptioni venen., sed evidenter etiam, ac certa afferit, ut ex subsequentibus verbis ipsius patet: Et fudo frigidus cum ardore semper est certum signum assumptioni venen., praeternam si adīs dolor maximum in intestinis, vel nullus. addit his: Tertium signum omnibus potentius cum conjunguntur accidentia non conjungibilia, ut est dysenteria cum spirandi difficultate, vomitus cum livore unguium, tumor lingue cum urina origine, horum iforum sanguis tanquam evidenter illorum mentionem etiam fecerat in capite superiori; & præter hæc quamplurima quoque adducit, ex quibus certitudinem cognitionis assumptioni venen. promittit, ut in sequent. cap. Deo dante, videbimus.

Accedit his, quod multa sunt, quæ à veneno intus genito minime posse originem habere videntur, ut symptomata, exempli gratia, que ab assumptione opio provenient; stupor nimorum mentis, ac sensuum omnium universalis corporis pruritus, & colori citrino juncus cum perceptione odoris ipsius opii ex potionati corporis exspiranti: hac inquam simul juncus non videntur à veneno intus genito causari posse; sic & ea, quæ proveniunt ex assumptione Leporis Marinii, ut suffocatio, asthma, tussis, sanguinis sputum, abdominalis in cibis cuiuslibet generis pectoris, & terror in sola ejus visione, teter corporis odor, veluti putrefacti pectoris, & alia quæ ad hujus veneni potionem subsequuntur, non videntur absque dubio ad venenum intus in corpore genitum simili sequi posse. Hæc ergo si aliquando eveniant, & alii conditionibus jungantur, ut quod subito pullulent, & non sen-

sim, nonne certissima, & infallibilis signa assumpti venenii esse possent, quomodo enim non posse, si ad venenum intus genitum non consequi concedatur?

Denique, si quæ alia ad certam hujus rei cognitionem desiderentur, non defint multæ conditiones, per quæ unum casum ab alio liceat distinguere, ut conditio, de qua supra, celeritatis nimirum adventus accidentium, & mortis; anteaq; vite modus; & natura, & complicatio accidentium, & alia quamplurimæ, de quibus suo loco dicemus, quamobrem ex his deduci facile posse cuilibet videtur, quod diligentia ac perito Medico liceat, ablique difficultate aliqua, cognoscere venenum propinatum à veneno ex se genito in 8 nostro corpore.

Ad hujus rei veritatem pervestigandam nobis nonnulla primo adnotandum sunt, definiri per quædam conclusiones, quid circa punctum principale sentiendum sit, definitus, ac primo, ut notissimum Medicis est, scindendum omnia pæne venena habere quædam particularia signa, quæ præterquam quod corum inimicitum cum humano genere demonstrant, indicant etiam individualem, ac particula-

rem eorum naturam, quæ unum venenum ab alio differunt; hæc per se nota sunt, & habemus Autores, qui ex professo de venenis agunt, possentes hæc particularia venenorum signa, præter communia, ac generalia in omnibus venenis, ut venena sunt. Inter omnes autem longioribus id agit ex vetustioribus Dioscorid. lib. 6. de med. mat. per sonum, & ibi Matthiol. in commento; ex recentioribus Ardoine, & libris huius materie dicas. Cardanus, & alii. Hanc conclusionem proponit, & acceptat Parens in libro 20. cap. 8. & licet Dioscorid. dicat, difficile esse uni veneno pectorum inventare signum, non intelligit de veneno in specie, sed in particulari, vel intelligit, quod ex uno tantum signo non possit haberet certa cognitionis qualitatibus venenæ, sed bene ex pluribus simul juncit.

Scindendum secundo, quod tam ab ingenuo, quam ab extra administrato veneno, omnia accidentia quæcumque aut scriptores commemorant, aut nobis imaginari licet, etiam inconvenia, & ab hominum memoria nunquam talia vita, possibile est originem habere: non enim existimet quis, quod à veneno ingenuo sola ea symptomata pullulent, quæ communis venenorum sunt, ut vomitus, nausea, syncope, cordis tremor, sensuum deficitio, & hujusmodi, sed ex quoque, quæ supra peculiaria cuiuslibet venenii esse dixi, & alii minime familiaria, ut esset (ab aliatis exempli Opili, & Leporis marinii discedamus) gravis odor, Opium ipsum, aut factor putridus, ipsum marinum leporem referens, & cæritas, asthma, sanguinis sputum, universalis corporis pruritus, & his similia. Immo si quæ alia sunt, que admirabilem venenorum naturam offendant, ut horror a solo visu cuiuscumque pectoris, & ab aquæ visione timor, ille in leprosa marina, hic in veneno canis rabidi, ametria cum indefiniti rifiu, ut in Apio rifiu, Ecpiemnos, seu oculorum egressio, & totius corporis denigratio, & apostematio quedam, ut in napello, & alii etiam venenis, stranguria, & mictus sanguinis, ut in Cantharidibus, & mille alia admirationem cœntia, hæc inquam omnia à veneno quoque intus genito ad amissum, ut ab externo dependere possint. Jam vero alias idipsum de Hydrophobia demonstravi, de aquæ nimurum timore ex

rabi-

Quæstio VI. De Venenis, & Veneficiis, & aliis ad ea pertinentibus.

rabie adveniente, cum haec non modo ab externo veneno, à morbi scilicet rabidi canis, vel alterius animalis, sed etiam ab interno provenire possit, quod Galeni, allorumque Doctorum hominum auctoritate confirmavi. Non ergo hi columnmodo morbi, qui à Fernelio 2. de Abd. rer. car. cap. 11. enumerantur, ex veneno intus genito prognoscuntur, nimirum uter strangulus, Epilepsia, syncope, cordis palpitatio, & sphecelus, sed etiam quicunque humanum corpus obsidere consueverunt, etiam qui ex sua natura benigni esse solent, ex veneno materia originem haberi possunt, & præter hos etiam non confertos, & admirabiles ex eadem materia pullulare non est impossibile. Fernelius tamen de morbis, qui frequentius ex ingenuo veneno ensuntur, verba facit, non negaturus forte si, quod nos firmamus. Cur autem ab intus genito veneno tam multa, ac inter se dissimilata lymphomatia evenire possint, nulla ratio assignari potest, nisi caloris præternaturalis vis, qui reguliter non agit, cum neque materia præternaturalis, in quas agit, ullam regulam receffit a naturali statu servent; ex quibus, & ex aliis concurrentibus conditionibus humores, qui in corpore ad venenam accesserunt, modo unius, modo alterius venenorum naturam æmulantur, symptomata quam similia hæc aut illi veneno excitantur.

Secunda conclusio: Si ad particulares causas descendamus, & præter signa etiam nonnullæ conditionibus, & conjecturis utamur, certa cognitione propinata venenii haberi potest. Hæc conclusio evidenter probatur per tertium & quartum notabile: nam pone mihi, quod quis intereat cum omnibus symptomatibus, qui ab assumptione opio adveniant, posse omnes conditions in hoc præcessisse, quæ magis certos nos faciunt de veneno propinato, jam præcul omni dubio asservare possimus, hunc ex opio interisse, quia neque ea lymphomatia similis, neque eas conditions ab interno veneno pullulare possunt. Præcipue vero patet hoc in frigidis venenis, nam quæ in corpore nostro generantur, omnia calida sunt & secca, ut probat Saxon de Phenigm. lib. 2. cap. 10. & licet in pepte humores sint venenos, & aliquando, ut vuln. Sal. de febr. pest. cap. 5. peptis fine febre exsifat, tamen hoc de raro contingit; hoc accipias, ita ut si opium lethargum excitat, possit & venenum internum lethargum excitare, & si illud præter universi corporis causat, possit etiam aliquod internum venenum pruritum universi corporis causat; non tamen necesse est, quod simili & simili hæc accidentia in interno veneno appareant, quemadmodum in externo; etiæ etiam simili & simili, non tamen eo modo, & ordine; neque enim necesse est, omnes ac singulas conditions in veneno externo, concurrere quoque in interno.

Præmitendum etiam quarto, quod accidentium ex veneno evenientium, alia quidem utriusque veneno, ingenuo nimirum, & propinato communia ac familiaria sunt; alia neque adeo communia, neque adeo familiaria, sed magis unius, quam alteri conlecta, alia denique, quæ semper ab ingenuo, nunquam autem vel raro ab externo eveniunt, & è contra semper, aut ut plurimum ab externo, nunquam, aut admodum de raro ab interno, quænam autem hæc accidentia sint unius, aut alterius, aut utriusque familiaria, in sequentibus videbimus.

Sunt præter hæc, ut supra annimus, nonnullæ conditions, que uni, aut alteri columnmodo veneno, non utriusque indifferenter copulari posse videntur, ut conjunctio nonnullorum accidentium in externo, que minime fieri potest in interno, ut supra ex Cardano diximus. Consideratio corrum, que ante symptomatum adventum præcesserunt, temporis mediatio inter cibum assumptionis, & accessionem symptomatum, & mortem; hæc, inquam, omnia, & alia, de quibus in sequentibus, non uno eodem modo in utroque cibo eveniunt. His factis generaliter loquendo prima conclusio est,

Nullam certitudinem haberi posse ex solis signis, an quis ex propinato veneno, vel ex ingenuo interierit, manifestissima est hæc conclusio ex his, quæ in 17

S V M M A R I V M.

1. Prima diuersa signorum venenii assumptionis.

2. Secunda diuersa signorum apparentium ante mortem.

3. Signa ex conditione statu infirmi ante mortem.

4. Causa laudabilium humorum quid inducit in mortem ex improvviso.

5. Symptomata a fini causa adventientia, venenum assumptionis indicant.

6. Vicius sanorum modo institutus quid importet in presumptione venenii assumptionis.

7. Nonnulli cibi certis quibusdam personis pro veneno sunt.

8. Signa

- LIBER II. TITVLVS II. Quæstio VII.
- 72 Signa apparentia , inspia venenæ assumptione .
 9 Venenæ omnia odore sunt abominabili , & sapore horribili .
 10 Cur natura venena creaverit , ex Plinio , exploditur .
 11 Signa concomitantia assumptionem veneni .
 12 Omne venenum cum deodoratur , ledat guttur , gulam juxta fauces adstringit , &c.
 13 Signa apparentia in ipsa venenæ assumptione ceteris minus fallacia .
 14 Signa ab assumptione veneni .
 15 Ceteras adventus symptomatum maxime in consideratione habenda .
 16 Cum sanus homo deripere ab assumpto cibo in se-va symptomata incidit , de veneno maxima est suspicio .
 17 Venenum intus genitus dum latere potest , & debinc repente se fisi prodere . Declara ut ibid .
 18 Symptomata etiam longe ab assumpto cibo adveniant , non excludunt veneni suspicionem .
 19 Vnius ejusdemque veneni effectus in variis comitibus evarientur .
 20 Possibile est accidentia veneni longe ab ejus assumptione apparetur .
 21 Symptomata veneni si non multa sunt , & ordinatae adveniant , venenum est potius ingenitum , contra vero , si multa , & confusae apparetur .
 22 Symptomata considerantur iuxta eorum naturam , & qualitatem .
 23 Symptomatum enumeratio , quæ ab assumptione veneno proveniant .
 24 Mensis inconstans omnibus ferme venenis exter-nis est communis .
 25 Commaculatio carnis frequens est in omnibus venenis .
 26 A cibis præcise qualitatibus non adeo atrocia symptomata , ut a veneno extrinseco apparetur .
 27 Venenofitas non semper in eodem gradu in omnibus rebus .
 28 Vomitus continuus arguit venenationem .
 29 Symptomata ab ingente veneno minus gravia , ac non adeo substacea .
 30 Signa apparentia post mortem in potionatis .
 31 Alia signa in cadaveribus observata .
 32 Venenorum pterficiuntur duo propria signa .
 33 Cadaver a veneno extinditorum neque à feris , neque ab avibus digesti suntur .
 34 Signa in cadaveribus obscurata minus tuta .
 35 Signa ex dissectione cadaverum de sumpta , an certa existant . Vide num. seq .
 36 Signa ex ventris frigidis in cadaveribus observata .
 38 Plures ex veneno non perent , nisi repetatur .
 39 Deploratio familiarii iis est , qui a veneno evadunt .
 40 A veneno relinquimus quidam morbus cum dolore vago .
 41 Prosumptio propinata veneni post evanescenciam :
 42 Venena , que administrata non occidunt , noxam inferunt insignem .

De signis propinatai veneni , & de falacia , ac validitate eorum signorum .

QVÆSTIO VII.

T Amulta sunt signa notificantia veneni , assumptionem , ut si simul omnia semper concurre-

rent , & nonnullis conditionibus , & conjecturis non definituerentur , possent facilem ac certam notitiam , & evidentem ejus rei nobis afferre ; quia vero contrarium potius evenit , ut scilicet neque omnia simul jungantur , neque conditionibus , & conjecturis praeditis associata existant , inde fit , ut minus facilis & certa ea cognitio evadat , & omnino in pluribus , & secundum plurimum conjecturaliter , licet , ut superius diximus , certa possit haberi in particularibus . Operapretium ergo est ea signa patetfacere , quæ ob eorum multitudinem multiplici distinctione dividenda sunt ; ac primo dividuntur bifariam ; nam quædam considerantur ante mortem , aut sanationem infirmi , quadam post mortem , aut sanationem . 2 Rursum prior trifariarum distinguuntur ; quædam enim habentur ante venenæ assumptionem , vel ante ægrotationem , quædam in ipso actu assumptionis , vel in primo ægrotationis momento , ac principio , quædam post ipsam assumptionem , vel in ipso ægrotationis processu . Incipiendum vero ab iis , quæ consideranda sunt ante ipsam assumptionem , vel ægrotationem , quæ habent ex conditione status , & habitudinis ægrotantis , vel qui veneno potionatus presumuntur : nam & hac indicata faciunt veritatis , & considerante fuit à Galeno 6. de loc. aff. cap. 5. Sunt vero abundatia humorum laudabilium in corpore ægrotantis , vietus sanctorum modo institutus , & magis specialiter qualitas ciborum , quibus usus est immediate antequam ægrotaret , primo namque copia humorum laudabilium id operatur , ut minus 4 verisimile faciat , talen hominem tam subito in sanguinem , malignum , ac præcipitem morbum incidere potuisse , quemlibet excitare solet veneni potio , nulla existente morbifica causa in corpore , considerata præcipue morbi affligrantis magnitudine , ac favorit symptomatum ab eo emanantium , & hoc fortasse illud est , quod maxime in consideratione habendum monuit Cardanus libro secundo capite secundo , dicens : Si symptomata sine causa adveniant , ex 5 sanguine sunt , si cum causa , minime ; non modo enim de externa , ac procatactica causa intelligendum id venit , sed etiam de interna . Vbi ergo humorum laudabilium copia in corpore reperitur , patet symptomata sine causa interna evenire . Limitanda tamen haec sunt , si constet peccata vigore , quippe cum corpora , quæ magis laudabilibus humoribus abundant , possunt deripente in terribilia , ac lethifera symptomata absque alia evidenti causa incurrire , non alter , quam si presentaneum venenum , ac deleterium assumplissent .

Secundo tandem præsumptionem habet id , quod 6 diximus , de vietu sanctorum modo instituto , qui evidenter causa vita haberet ; ubi ergo & fini evidenti , & fine interna , & occulte causam morbus tam magnus evenit , sciendum ex veneno esse , ac mihi quidem ex due conditiones simili judecere valde operari videntur , considerato præterea vietu immediate precedente morbum ; qui si ex cibis laudabilibus fuit , & concoctu facilibus , & illi neque ex natura , neque ex accidenti contrariis , non est cur in pravos humores , aut pravum vietu culpam evenientium symptomatum conjiciamus ; alias autem si quis immediate ante morbum , ut spatiuum diuinum precedentem cibis difficilis concoctionis , aut qui facile putrefactant , aut qui apti sint in venenofam naturam trahire , aut qui sibi alias contraria existent , sese ingurgitantes , deinceps non multo interjecto tempore in lava incidunt symptomata , imo

Quæstio VII. De Venenis , & Veneficiis , & aliis ad ea pertinentibus .

73 immo & mortem obiūset , tota culpa in pravos illos cibos , non in venenum effet rejicienda . Cujus rei notissimum habemus exemplum apud Platinanum Pauli Secundi Pontificis Maximi , qui ex copioso melopeponum esu in repentinam mortem incidit ; neque alter aliis ex comeditione fructuum facile corruptibilium , aut etiam ex aliis cibis præzæ qualitatibus eveniente compertus apud Schenchiūm Observ . lib. 7. titulo de Venen .

Neque ea columnmodo , quæ ex sua natura præva sunt , aliquando symptomata non dissimilia ab iis , quæ venena excitant , excitate solent , sed sunt etiam cibi nonnulli , ut annuebam , qui aliquibus personis adeo inimici sunt , ut si vel per fraudem , vel data opera ingurgitentur , in savissima & horribilia accidentia , tanquam ab assumpto veneno , & aliquando in mortem hominem impingant .

Notum vel ruditus parvus est , multis à caseo abhorre , plerosque vino abstinerre , ac denique alios ab aliis cibis , ac potibus plurimum lædi , quorum plures historias habes apud Schenchiūm libro eodem titulo de Idiosyncrea . Narrat de seipso Guainer . de Venen . cap. 4. in resp . ad dubium principale , (& recitatur quoque ab eodem Schenchiūm ibidem) adeo habuisse inimicam carnem porcinam , ut in eo produceret accidentia veneni , etiam in solis condimentis ea uteretur ; quinimum cum mater , quæ cupiebat filium omnibus cibis affuetere , ipso infuso , ferculum ex porcina carne tenuissime trita parasset , & illi comedendum obtulisset , infra horam tremorem cordis , ac syncopem incurrit , & superveniente vomiti etiam purum sanguinem rejet , ita ut jam morti vicinus videatur . Prater hæc , addam ego ex iis , quæ vidi , aliquip . Nobilem virum , cuius nunc cura , si quando oportet , infervio , non multis abhinc annis novi , quæ a quanplurimis rebus maxime abhorret , præcipue vero à fructibus quibuscumque , inter quos melopepones tanto odio prosequitur , ut ne odorem quidem eorum absque fastidio , & naufea sustineat . quin si clavis ei fructu domum infestratur , illico id illi perficitur , & illud dictu citius domo detrudi jubet . Testatur Bruyerin . lib. 2. de re cib . cap. 6. se puellam novissimam fero jam per sexdecim annos , (id enim aetas agebat) educatam , quæ ab omnibus cibis ita abhorret , ut etiam à longe olfactu mīcas panis in serum , quo nutritiabatur , injeclat , comprehendat .

Hac igitur silentio cooperienda minime sunt ; evenit enim interdum , ut ab amico quis ad coenam vocatus inciens , vel etiam sciens , ne invitanter perturbet , cibos etiam laudabiles , sibi tamen inimicos , aut minime accommodos , comedat , & ex iis in prava symptomata incurrit ac morbus , qui si inciens fuerit eorum , quæ considerat , facile suscipiari se portionatum fuisset . Itaque hæc animadvertisenda maxime sunt , & consideranda semper ciborum qualitas , quibus vesci contigit eum immediate ante , qui à veneno assumpto agitare præsumbitur . Si enim constaret , talia præsumplisse , omnis veneni suspicio evanescet , & culpa non nisi in tales cibos sibi ex natura , vel ex accidenti inimicos rejicienda erit .

In assumptione porro signa habentur diversa , cum quedam delūsi possint ex odore in cibis , aut potibus percepto , quedam similiter ex sapore , quedam etiam à coacomitantibus accidentibus : nam venenam tam odore , quam sapore in eorum assumptione sese producent , quia omnia odore sunt te-

Liber I.

ij. G

ex se